

Programmaplan ‘Weerbaar Drenthe’

Versie 1.1

2 oktober 2025

Inleiding

De NCTV berichtte de burgemeesters in december 2024 met een uitgebreide brief over de weerbaarheid tegen militaire en hybride dreigingen.

De internationale veiligheidssituatie is de afgelopen jaren sterk verslechterd en dit raakt Nederland. Statelijke en niet-statelijke actoren bedreigen in toenemende mate de nationale veiligheidsbelangen van het Koninkrijk. Nederland is doelwit van hybride aanvallen, zoals cyberoperaties, spionage en sabotage. Geopolitieke ontwikkelingen en in het bijzonder de oorlog in Oekraïne hebben hierop een versterkend effect. Voor het eerst in lange tijd is het reëel dat Nederland via de collectieve verdedigingsclausule in het NAVO-verdrag ("artikel 5") direct betrokken raakt bij een grootschalig gewapend conflict.

De regie voor de versterking van de nationale veiligheid ligt bij de overheid. Maar voor een veilige en weerbare maatschappij is de inzet van iedereen nodig. Dit geldt voor de overheid (inclusief veiligheidsregio's en gemeenten), bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisatie en inwoners. De brief vormt daarom het startpunt van een nauwe samenwerking en dialoog met de samenleving om zo de maatschappij brede aanpak vorm te geven.

De Veiligheidsregio Drenthe (VRD) heeft, in lijn met landelijke oproepen de opdracht gekregen van het Algemeen Bestuur, om de maatschappelijke weerbaarheid van de Drentse samenleving te versterken.

Deze eerste versie van een programmaplan is de uitwerking van het Plan van Aanpak Weerbaar Drenthe (Algemeen Bestuur 2 april 2025) en vormt de basis voor een gezamenlijke aanpak van de weerbaarheidsopgave in Drenthe. Na de start van het programma en de programmaleider, is de verwachting dat een volgende, meer uitgewerkte versie van het programmaplan wordt gemaakt.

Landelijke opgave

Het afgelopen jaar zijn er diverse landelijke ontwikkelingen geweest die vragen om versterking van weerbaarheid. Op hoofdlijnen wordt geschetst wat deze ontwikkelingen zijn, die ten grondslag liggen aan de opgave in Drenthe.

Q4 2024: Brief NCTV aan burgemeesters

In de loop van 2024 is de geopolitieke dreiging toegenomen. Op 6 december 2024 heeft het NCTV een brief aan alle burgemeesters gestuurd waarin urgentie en prioriteit is gevraagd op dit thema en waarin de weerbaarheidsopgave is toegelicht op maatschappelijke weerbaarheid verdeeld over 4 pijlers:

1. Het beschermen van vitale en andere belangrijke processen in de maatschappij
2. Een parate en veerkrachtige samenleving
3. Het overeind houden van de Nederlandse democratie, rechtstaat en overheid
4. Een weerbare economie

Deze brief wordt ook wel aangeduid als de "WAT-brief". Er volgt een uitwerking in de "HOE-brief".

Q4 2024: Opgave aan veiligheidsregio's

Op 13 december 2024 is in een overleg van het Veiligheidsberaad de Raad van Directeuren en Commandanten Veiligheidsregio's (RCDV) gevraagd een aantal thema's op te pakken in relatie tot 'Weerbare Samenleving'. Hierin is onder andere gerefereerd naar het vaststellen van een basisniveau dat haalbaar is voor veiligheidsregio's; de wijze waarop veiligheidsregio's *best practices* aan elkaar kunnen uitwisselen en onderzoek te doen naar *resilience points*.

Q1 2025: Opgave VNG Weerbare Samenleving

Het VNG-bestuur heeft op 24 januari 2025 ingestemd met de bestuurlijke opdracht, om als VNG overzicht, structuur en perspectief te formuleren op een aantal thema's van het weerbaarder en veerkrachtiger maken van de samenleving. Dit gebeurt door onderzoek te doen naar een realistisch en gewenst basisniveau; het zicht krijgen op minder zelfredzamen en het in beeld krijgen van de wijze waarop maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau versterkt kan worden.

Q3 2025: Veiligheidsregio's vitale aanbieder

De minister van Justitie en Veiligheid deelden de voorzitters veiligheidsregio op 10 juli 2025 per brief mee dat de veiligheidsregio's zijn aangemerkt als vitale aanbieder binnen de sector Openbare Orde en Veiligheid (OOV). Dit betreft drie processen:

- Inzet brandweer

- Crisiscoördinatie en besluitvorming
- Communicatie- en informatievoorziening hulpdiensten en crisispartners

De vitaal verklaring markeert de noodzaak om de bedrijfscontinuïteit van de VRD te versterken.

Q3 2025: Aandacht voor langdurige stroomuitval

De Inspectie Justitie en Veiligheid heeft op 7 augustus een onderzoek gepubliceerd naar de voorbereiding van veiligheidsregio's samen met de crisispartners op het risico van (langdurige) stroomuitval. Langdurige stroomuitval van meer dan 48 uur heeft mogelijk zeer ernstige en ontwrichtende gevolgen voor de samenleving en vitale sectoren. Op de hoofdlijnen concludeert de Inspectie JenV dat de uitval van elektriciteit als een waarschijnlijk en impactvol risico wordt gezien waarop veiligheidsregio's zich voorbereiden.

Gesteld wordt dat veiligheidsregio's samen met partners nog een slag kunnen maken in de voorbereiding op een uitval van elektriciteit die grootschaliger en/of langduriger van aard is. Het is niet uit te sluiten dat stroomuitval meerdere veiligheidsregio's of het hele land treft.

Q3: VNG handreiking

Op 28 augustus 2025 heeft de VNG de “handreiking weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau” aangeboden aan haar leden. Doel van de handreiking is gemeenten te helpen zich beter voor te bereiden op langdurige verstoringen en crises, zodat risico's beperkt worden en herstel en aanpassing sneller mogelijk zijn. De adviezen uit de handreiking richten zich op het realiseren van een eerste, minimale basis. De kern van het document is een lijst met maatregelen op lokaal niveau. De onderwerpen lopen uiteen van de drinkwatervoorziening en het inrichten van noodsteunpunten tot het behoud van democratische besluitvorming.

In totaal bevat de handreiking 41 maatregelen. Bij elke maatregel staat aangegeven in welke fase van de crisis deze relevant is: de koude fase, de warme fase binnen 72 uur, de warme fase na 72 uur of de nafase. Ook is opgenomen wie de eerstverantwoordelijke partij is en met welke partners samengewerkt kan worden voor ondersteuning of facilitering.

? 2025: HOE-brief

Er is aangekondigd dat in 2025 een aanvullende Kamerbrief wordt verstuurd met concrete plannen van aanpak vanuit de ministeries van Justitie en Veiligheid en Defensie. Onduidelijk is wanneer deze brief feitelijk verschijnt. De inhoud ervan moet betrokken worden in het programma weerbaarheid.

Uitgangspunten

De maatschappelijke urgentie om werk te maken van weerbaarheid is groot. Weerbaarheid is een gedeelde verantwoordelijkheid van inwoners, organisaties, hulpdiensten en overheden samen. De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) duidt de Nederlandse aanpak als de *'Whole-of-Society'* aanpak. In Drenthe noemen we dit: *'Met mekaar, veur mekaar'*.

Naoberschap

Een samenleving is pas weerbaar wanneer iedereen zich betrokken voelt, toegang heeft tot informatie en in staat is om bij te dragen aan weerbaarheid en veerkracht. Dit kan alleen bereikt worden als gebruik gemaakt wordt van elkaars sterkten, en aandacht is voor de minder zelfredzamen. Dit vraagt om samenwerking, afstemming en het bundelen van krachten tussen gemeenten, ketenpartners en inwoners. Door slim samen te werken en gebruik te maken van elkaars expertise en capaciteit, bouwen we aan een veerkrachtige regio die voorbereid is op crisissituaties en waarin naoberschap centraal staat.

In Drenthe werken we samen aan deze opgave vanuit de volgende uitgangspunten:

- Het versterken van de maatschappelijke weerbaarheid is een gezamenlijk vraagstuk.
- We benutten de kracht van samenwerking. Als iets 1 x 12 kan worden gedaan, heeft dat de voorkeur boven 12 x 1. Mensen, tijd en geld zijn immers schaars.
- De overheid stimuleert de inwoner zodat hij de eerste 72 uur zelfredzaam dan wel samenredzaam is (naoberschap).
- Bij de uitvoering zoeken we naar samenhang met de aanpak van de regio's Fryslân en Groningen en de aanpak van de politie op die schaal.
- Gemeenten en ketenpartners dragen bij aan het programma door capaciteit te leveren.
- Het verhogen van de weerbaarheid in Drenthe kost geld, gemeenten en ketenpartners dragen daar financieel aan bij.
- AOV-ers en gemeentesecretarissen worden actief betrokken bij de ontwikkeling van het programma.
- Er vindt een versnelling plaats van de uitvoering van de beleidsvisie van de VRD op dit thema.

Aansluiten op bestaande samenwerking

Er is veel gaande rond de opgave weerbaarheid. Op ministerieel niveau wordt er veel aandacht aan gegeven, het Veiligheidsberaad geeft opdrachten via de RCDV en in de Vakraad Risico- en Crisisbeheersing wordt gezocht naar gezamenlijkheid, verbinding en uitwisseling. Partners, gemeenten en veiligheidsregio's werken zelf aan plannen. De Drentse aanpak moet dan ook verbonden zijn en blijven met wat er om ons heen gebeurt. De aanpak sluit aan bij landelijke programma's, initiatieven van andere veiligheidsregio's en de ontwikkelthema's en opgaven van de VRD. We nemen deel aan het landelijke netwerk om kennis te delen en elkaar te versterken.

Benutten van bestaande overlegstructuren

We richten geen nieuwe structuren in, maar sluiten aan bij bestaande overlegstructuren. Dit doen we om een te grote belasting op drukke agenda's te voorkomen. Via deze structuren wordt geadviseerd, geïnformeerd en waar nodig derden betrokken bij de ontwikkeling van weerbaarheid. Dit geldt met name voor het betrekken van gemeenten, gemeentesecretarissen en ketenpartners. Overigens vraagt het programma wel om inzet van tijd en capaciteit van betrokken partijen en dus van extra tijd.

Sturing en verantwoording vindt plaats via de reguliere lijn van het MT VRD naar het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur van de VRD. Uitvoering en implementatie vindt plaats door het programmateam en alle betrokken organisaties.

Gefaseerd opbouwen met één maatgevend scenario

Vorbereiding op alle mogelijke scenario's tegelijk brengt het risico met zich mee dat het gesprek over weerbaarheid heel breed wordt. Het wordt voor organisaties en inwoners lastig om zich concreet voor te stellen waarop zij zich moeten voorbereiden. Daarom kiezen we er in de eerste fase van het programma bewust voor om te starten met één maatgevend scenario: een grootschalige, langdurige stroomuitval van 48 uur of langer. Dit scenario biedt een stevig fundament voor bewustwording, samenwerking en handelingsperspectief voor de Drentse gemeenten, VRD en ketenpartners. Het sluit ook aan op de eerdergenoemde resultaten en aanbevelingen van het onderzoek van de Inspectie van Justitie en Veiligheid. Deze worden betrokken in het programma.

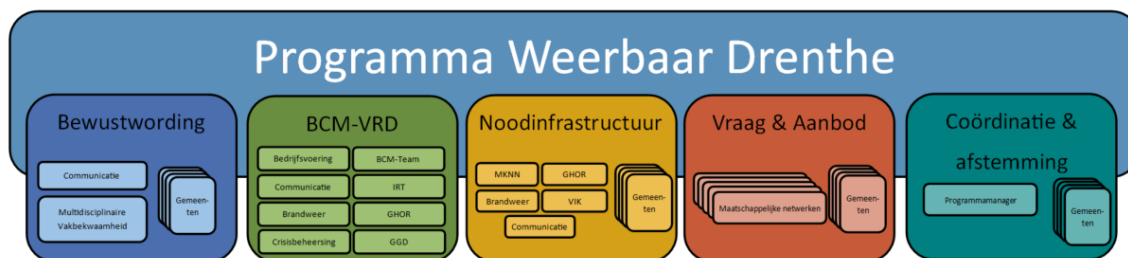
Zodra de basis rondom het scenario stroomuitval staat, bekijken we aan de hand van de overige risico's in het Regionaal Risicoprofiel en de zes pijlers van de *“Weerbaarheidsopgave: versterken van weerbaarheid in het licht van militaire en hybride dreigingen”* van de NCTV wat er ter voorbereiding op die thema's nog aan de basis ontbreekt in Drenthe. Op dat moment wordt beoordeeld welke andere scenario's uitgewerkt moeten worden.

Context Drentse samenleving

Om effectief te werken aan weerbaarheid in Drenthe is inzicht nodig in de sterkten en kwetsbaarheden van de samenleving. Ongeveer 20% van de Nederlandse bevolking is verminderd zelfredzaam, waaronder ouderen, kinderen, mensen met een beperking en gedetineerden. Door vergrijzing en langer zelfstandig wonen kan dit aandeel stijgen naar circa 25%. Tegelijkertijd blijkt uit onderzoek van het NIPV¹ dat veel ouderen zichzelf nog goed kunnen redden, wat onderstreept dat zelfredzaamheid geen vast gegeven is: het hangt af van de context en het type crisis.

Ook in Drenthe zijn de percentages kwetsbare groepen vergelijkbaar met het landelijke beeld, met circa 12% laaggeletterden en 10% inwoners die onvoldoende regie ervaren. De samenstelling en behoeften van deze groepen verschillen per gemeente en wijk, waarbij stedelijke en landelijke gebieden andere uitdagingen kennen. Dit vraagt om een aanpak op maat, afgestemd op de lokale context en doelgroep. Binnen dit programmaplan, inclusief de deelplannen, houden we daarom nadrukkelijk rekening met de verschillende doelgroepen die we moeten en willen bereiken. Mensen verschillen immers in hun vermogen om informatie te verwerken en toe te passen. Zo vraagt communicatie en ondersteuning voor laaggeletterden, verminderd zelfredzamen en kinderen om een andere aanpak. Door hier vanaf het begin rekening mee te houden, zorgen we ervoor dat het handelingsperspectief dat we bieden ook daadwerkelijk toegankelijk en toepasbaar is voor alle inwoners in Drenthe.

¹ “Verminderd zelfredzamen ten tijde van rampen en en crises: de overheid een zorg?” 3-12-2018

Programmastructuur

Opdrachtgever: Dagelijks Bestuur VRD

Opdrachtnemer: Directeur VRD

Programmaleider: Extern aan te stellen

Deelprojectleiders: Vanuit VRD en gemeenten

Looptijd: september 2025 – september 2027

Verantwoording naar het algemeen bestuur vindt plaats via de reguliere bestuurlijke cyclus.

Deelprojecten

Om de uitvoering van het programma 'Weerbaar Drenthe' beheersbaar en doelgericht te houden, is gekozen voor een opdeling in deelprojecten. Elk deelproject richt zich op een specifiek thema of aandachtsgebied binnen het bredere programma. Deze structuur maakt het mogelijk om gericht te sturen, verantwoordelijkheden duidelijk toe te wijzen en voortgang per onderdeel te monitoren. Bovendien vergroot het de flexibiliteit: deelprojecten kunnen parallel worden uitgevoerd of gefaseerd worden ingepland, afhankelijk van urgentie en beschikbare middelen. Door deze aanpak wordt het programma niet alleen overzichtelijker, maar ook effectiever in het realiseren van de gezamenlijke doelstellingen.

Programmaleider en deelprojectleiders

In de voorbereidingsfase wordt gezocht naar een programmaleider en deelprojectleiders. Zij vormen uiteindelijk samen het programmateam. Als het programmateam compleet is, wordt er per deelproject een eigen deelplan opgesteld, in overleg met de programmaleider. In deze plannen worden de stappen en doelen richting versterking van de weerbaarheid verder geconcretiseerd en gedetailleerd uitgewerkt. De hieronder genoemde doelen, actielijnen en betrokken partijen zijn een eerste opzet van de deelprojecten.

Deelproject: Bewustwording

Doel: *Maak inwoners en organisaties weerbaar door kennis, handelingsperspectief en praktische tools die écht activeren.*

Actielijnen:

- Risicocommunicatie over weerbaarheid (in samenhang met landelijke campagnes).
- Gesprekstafels en bijeenkomsten over vergroten weerbaarheid met overheden, vitale partijen, fundamentele- en steunende sectoren en inwoners.
- Bewustwording over de drieslag waarin je weerbaarheid organiseert: bereid jezelf voor/ bereid je organisatie voor/ bereid de maatschappij voor.
- Oprichting van een regionaal platform “Weerbaar Drenthe”.
- Samenwerking met onderwijsinstellingen en opleidingscentra.
- Lespakketten voor scholen en het weerbaarheidsspel.
- O-meting hoe maatschappelijke risicobewustzijn/handelingsbewustzijn is.

Nodig:

- Deelprojectleider Bewustwording
- Communicatie
- Multidisciplinaire Vakbekwaamheid
- Gemeentelijk vertegenwoordigers

Aandachtspunt:

Een belangrijk aandachtspunt binnen het deelproject is de korte en lange termijn effecten. We richten ons op het vergroten van urgentiebesef en basiskennis bij inwoners en organisaties. Dit heeft op de korte termijn gelijk effect. Ook zetten we in op structurele bewustwording, onder andere via lespakketten voor scholen. Kinderen leren zo op jonge leeftijd over weerbaarheid, met het oog op gedragsverandering en versterking van zelfredzaamheid op latere leeftijd. Deze effecten zijn pas op de lange termijn merkbaar.

Deelproject: Bedrijfscontinuïteitsmanagement (BCM)

Doel: *Zorg dat VRD voorbereid is om haar maatschappelijke taken door te laten gaan, ook als de organisatie zelf te maken krijgt met verstoringen en crisissituaties.*

Actielijnen:

- Ingericht BCM-proces met actuele documenten.
- Getraind en geoefend Intern Respons Team (IRT) en BCM-team.
- Continuïteitsbewustzijn bij alle medewerkers van de VRD en een concreet handelingsperspectief.
- Doorvoeren van wettelijke eisen in relatie tot vitaal verklaring van de VRD.
- Heldere *governance* en eigenaarschap bij MT.
- Verankering in de organisatie en verbinding met externe partners.
- Ontwikkeling en vastlegging van interne continuïteitsplannen.
- Verbinding met bedrijfscontinuïteit van MKNN.

Nodig:

- Deelprojectleider BCM – VRD
- BCM-team
- Intern Respons Team (IRT)
- Brandweer
- Crisisbeheersing
- (Crisis)communicatie
- GHOR
- GGD
- Bedrijfsvoering

Deelproject: Coördinatie en afstemming

Doel: *Coördineren en afstemmen tussen gemeenten om lokaal aan de slag te gaan met het versterken van de maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht.*

Actielijnen:

- Uitvoering van de gemeentelijke maatregelen zoals verwoord in de VNG “Handreiking weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau”.

Nodig:

- Programmaleider
- Gemeentelijke aandachtfunctionarissen

Deelproject: Noodinfrastructuur

Doel: *Creëer veilige plekken in Drenthe waar mensen terecht kunnen voor hulp, informatie en basisvoorzieningen tijdens een crisis.*

Actielijnen:

- Continuïteit essentiële hulpverlening tijdens uitvalscenario (raakvlak BCM).
- Waarborgen informatiestructuur.
- Crisiscommunicatie.
- Selectie en inrichting van locaties, in eerste aanleg voor de continuïteit van essentiële hulpverlening.
- Op een aantal plekken moet de infrastructuur sluiting bieden op voorzieningen voor basisbehoeften (water, voeding, EHBO, communicatie, etc.).

Nodig:

- Deelprojectleider Noodinfrastructuur
- Meldkamer Noord Nederland
- Brandweer
- Gemeenten
- Communicatie
- GHOR
- VIK

Deelproject: Netwerk van Vraag en Aanbod

Doel: *Breng mensen, middelen en hulpvragen samen via sterke netwerken en slimme digitale oplossingen.*

Actielijnen:

- Inventarisatie van bestaande netwerken (vrijwilligers, zorg, logistiek).
- Ontwikkeling van een digitaal platform of dashboard.
- Samenwerking met NIPV en landelijke initiatieven.
- Oefenen met scenario's van grootschalige hulpbehoefte.

Nodig:

- Deelprojectleider Netwerk van Vraag en Aanbod
- Gemeentelijke vertegenwoordigers
- Brandweer
- GHOR
- GGD

- Communicatie
- Multidisciplinaire vakbekwaamheid
- VIK
- Maatschappelijke netwerken

Planning op hoofdlijnen

Fase	Periode	Activiteiten
Opdrachtverstrekking	December 2024 – april 2025	
Opstartfase	Juli – okt 2025	Schrijven programmaplan Benoeming programmaleider, inrichting programmateam, start/ doorgang activiteiten
Uitvoeringsfase <i>Een gedetailleerdere uitvoeringsplanning volgt na de opstart van het programmateam</i>	sept 2025 – sept 2027	Implementatie deelprojecten, inclusief periodieke evaluatie, bijstelling op andere scenario's, borging in reguliere processen

Financiën

Deelprogramma	Onderwerp	2025	2026	2027	2028
Programma aansturing	Programmamanager t.b.v. Weerbaarheid	-40.000	-157.500	-117.500	p.m.
	Personele inzet	p.m.	-24.000	-24.000	-12.000
	Ondersteuning bedrijfsvoering VRD	p.m.	-40.000	-40.000	-20.000
Bewustwording	Personele inzet	p.m.	-12.000	-12.000	-12.000
	Risicocommunicatie	-	-25.000	-25.000	-25.000
	Gesprekstafels	-	-35.000	-35.000	-
	Regionaal platform 'Weerbaar Drenthe'	-5.000	-15.000	-15.000	-15.000
	Lespakketten	-10.000	-40.000	-40.000	-
	Oefenen	-	p.m.	p.m.	p.m.
BCM-VRD	BCM Coordinator	-25.000	-150.000	-140.000	p.m.
	Personele inzet	p.m.	-20.000	-20.000	-20.000
	Opleiden en trainen Intern Respons Team		-15.000	-25.000	-
	Bijeenkomsten Organisatie		-	-15.000	-5.000
Noodinfrastructuur	Personele inzet	p.m.	-90.000	-90.000	-45.000
	Inrichting en ondersteuning	-5.000	-5.000	-	-
	Pilot noodsteunpunten		-100.000	-	-
	Onderzoek alternatieve communicatie (bv. Dares)		p.m.	-	-
	Fall-Backsysteem VRD	-	-15.000	-15.000	-15.000
	Inrichting Noodsteunpunten VRD, noodstroom	-	-	-150.000	-150.000
	Inrichting Noodsteunpunten VRD, noodcommunicatie	-	-	-12.000	-12.000
	Ondersteuning inrichting noodsteunpunten Gemeenten		-5.000	-5.000	-5.000
	Training en oefeningen		-36.000	-36.000	-36.000
Vraag en Aanbod	Personele inzet	p.m.	-30.000	-30.000	-30.000
	Bijeenkomsten	-	-15.000	-15.000	-5.000
	Vraag en aanbod	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	Oefeningen			-50.000	-50.000
Totale kosten		-85.000	-829.500	-911.500	-457.000
Rijksbijdrage t.b.v. Weerbaarheid en Noodvoorzieningen **		175.000	350.000	1.500.000	1.500.000
Fondsvorming Noodsteunpunten en communicatie				-177.000	-1.062.000
Resultaat voorgaande jaren			90.000	-389.500	22.000
Resultaat		90.000	-389.500	22.000	3.000

** Betref een inschatting van de verwachte Rijksbijdrage